

Comentari sobre l'obra teatral "Era un home", del novel·lista i comediógraf belga Max Deauville

El constant desig de superació en la producció teatral moderna, fa que la majoria d'escriptors que s'estimen una mica procurin de cercar noves vibracions ètiques i noves modalitats en la plàstica, el verb i la coordinació de les obres escèniques. Al meu entendre però — és un concepte purament personal totes aquestes variants no determinen el canvi absolut, la subversió radical de valors estètics que percaen. Ara i sempre, allò que ha distingit i caracteritzat l'obra d'art ha estat la seva valor essencial de concepte o d'humanitat.

Els procediments d'acció poden resultar més o no tan vistents; però, a fi de comptes, vulguem o no, és la realitat del contingut l'element que les salva o les ensorra. I «Era un home» és una obra que triomfa pel contingut humà de la seva tesi agosarada.

El seu problema no és altre—si bé en forma distinta—que el que Dostoievsky ens presenta amb el protagonista de «Crim i càstig».

L'home, en el concert social, no té representació unitària i no pot, per tant, modificar res per compte propi. Li cal abans formar estat d'opinió. En el món, per bé que sembli altrament, no vivim la nostra vida pròpiament dita, sinó la de l'ésser col·lectiu. Ai d'aquell que s'oposi a la seva marxa! Serà víctima de l'opinió i de les convencions socials. Tots vivim una doble vida; i per tal de no caure en pecat d'odi i d'escarment, hem de saber fer un bon ús de la màscara de les conveniències amb les quals cobrim discretament els impulsos naturals. Aquell que se'n desprèn perquè li repugna és—equivocat o no—més home que els altres, però fatalment, més o no tan aviat, serà tractat com a bèstia maligna i àdhuc condemnat a la supressió.

El Raskolnikov de Dostoievsky ha de pagar com a part integrant de l'ésser social, la comissió del crim consumat personalment en nom d'un principi teorètic de justícia que no és el generalment ad-